

LBRIS

We know
books

Sfântul Calinic al Edessei
UN OM AL LUI DUMNEZEU

Mitropolitul Ierótheos
al Nafpáktosului și Sfântului Vlasie

Tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului IOACHIM,
Arhiepiscopul Romanului și Bacăului

Traducere din limba greacă
la Mănăstirea Diaconești

Editura Bonifaciu, 2023

IERÓTHEOS, Mitropolit al Nafpaktosului
UN OM AL LUI DUMNEZEU:
Sfântul Calinic al Edessei /
Mitropolitul Ierótheos al Nafpaktosului

Trad. din lb. greacă:
Mănăstirea Diaconești - Bacău
Editura Bonifaciu, 2023
ISBN 978-606-8439-43-3
I. Mănăstirea Diaconești (trad.)

2

Cuprins

- 9 Cuvânt înainte de Mitropolitul Ierótheos al Nafpaktosului și Sfântului Vlasie
- 15 **Viața și petrecerea celui între sfinți**
Părintele nostru Calinic, Mitropolitul
Edessei, Péllei și Almopíei
- 44 **Mărturii și fapte minunate**
- 63 **Cuvinte ale Sfântului Calinic al Edessei**
- 64 „Moștenirea episcopului nu este tronul,
ci crucea”
- 71 „Să aruncăm o privire în inima noastră!”
- Învățăture către credincioși
- 91 „A fi monah – mare lucru este!”
- 107 Preoția, „munte preaînalt”
- 121 „Atâta timp am vorbit despre răbdare...”
- 124 Testament
- 129 **Un om al lui Dumnezeu**
- 143 **Fotografiile ale Sfântului Calinic al Edessei**

Sfântul Calinic
în ziua în care a fost ales arhieru
24.06.1967

Viața și petrecerea celui între sfinți Părintele nostru Calinic, Mitropolitul Edéssei, Péllei și Almopíei³

Pe 23 iunie 2020, Patriarhia Ecumenică a hotărât canonizarea Mitropolitului Calinic al Edéssei, Péllei și Almopíei (1919-1984), stabilind ca pomenirea lui să se facă în fiecare an la data de 8 august, ziua slăvitei sale adormiri.

La tunderea în monahism, în anul 1957, Sfântul și-a ales numele Calinic⁴ nu pentru că și-ar fi dorit să poarte numele unui alt episcop de dinaintea lui, așa cum se întâmplă adesea în viața bisericească, ci pentru că dorea să pășească pe urmele „bunilor biruitori mucenici” și să încheie biruitor „lupta cea bună”. De-a lungul întregii sale vieți, i-a iubit pe mucenici, vorbind cu înflăcărare despre ei.

M-am învrednicit să-l cunosc la Agrínio, în anii de școală, pe când era protosinghel al Sfintei Mitropolii a Etoliei și Akarnaniei, și m-au impresionat adânc atât petrecerea lui ascetică și bucuria ce-i strălucea pe chip, cât și întreaga sa viață, cuvântul dulce, predica vie, darul său de a relaționa cu tinerii și multe altele.

³ Tradusă din Mitropolitul Ierótheos al Nafpáktosului și Sfântului Vlasie, *Ο Άγιος Καλλίνικος, Μητροπολίτης Έδέσσης, Πέλλης και Αλμωπίας*, Sfânta Mănăstire „Nașterea Maicii Domnului” Pelaghía, ed. 1, 2020, pp. 23-52. (n. tr.)

⁴ În limba greacă, *καλλίνικος* înseamnă „bun biruitor”. (n.tr.)

Mai târziu, pe când eram student la Facultatea de Teologie din Tesalonic, a fost ales mitropolit al Edéseii, Pélleii și Almopíei și, cu toate că mi se propusese să-mi continui studiile în vederea obținerii unei specializări științifice și academice, le-am lăsat pe toate și am ales să viețuiesc alături de el. Datorită faptului că în vremea aceea, student fiind, mergeam adesea în Sfântul Munte și țineam legătura cu mulți monahi aghiorți sfinți, am putut descoperi multe asemănări între Episcopul Calinic și acești Părinți, simțindu-l ca pe un episcop aghiorit. Așa se face că am rămas alături de el până în ultima clipă, când sufletul i s-a despărțit de trup.

Harismele și petrecerea sa ascetică m-au „robit”, și tocmai de aceea am scris, după adormirea lui, trei cărți despre el.

Prima dintre ele, intitulată *Mărturia unei vieți*, am scris-o imediat după adormirea lui (1984). Cu adevărat, a fost o mărturie despre viața Starețului meu, lângă care am trăit atât în perioada slujirii sale pastorale ca mitropolit, cât și în timpul bolii sale. Această carte a tipărit-o Mitropolia Etoliei și Akarnaniei, fiind prefătată de mitropolitul de atunci, Teoclit.

Cea de-a doua carte, voluminoasă, intitulată *Podoaba Bisericii*, a fost publicată mai târziu (1998), când am devenit mitropolit, și cuprinde o prezentare mai amplă a vieții și petrecerii sale.

Cea de-a treia carte a fost tipărită în 2015 și este intitulată *Mitropolitul Calinic al Edéseii, o personalitate cuvioasă*. „Personalitate cuvioasă” l-a numit în scris

Patriarhul Ecumenic Bartolomeu. Într-o oarecare măsură, această carte este sinteza celor anterioare, cu unele adăugiri.

Trebuie să subliniez că despre Sfântul Calinic a scris și succesorul său, Mitropolitul Ioil al Edéseii, Pélleii și Almopíei, care a fost predicator în eparhia Edéseii și unul dintre colaboratorii săi apropiați. Acesta a publicat enciclicele pastorale ale fericitului Calinic, numindu-le „capodopere”. La împlinirea a douăzeci de ani de la adormirea sfântului, a organizat în Mitropolia Edéseii mai multe manifestări și un simpozion. În semn de cinstire, i-a dedicat o ediție a calendarului Sfintei Mitropolii a Edéseii și a așezat la intrarea în sediul reședinței episcopale o vitrină cu veșminte și câteva dintre obiectele sale personale. De asemenea, Mitropolitul Ioil, ca succesor al său, a propus Sfântului Sinod al Bisericii Greciei canonizarea lui, dând mărturie despre dragostea ce i-o poartă poporul și despre faptele lui minunate.

1. De la „după chip” la „după asemănare”

Fiecare om poate cunoaște în această viață un urcuș de la nașterea biologică la nașterea din nou prin Tainele Botezului, Mirungerii și Dumnezeieștii Împărtășanii și, în general, un parcurs ascetic până la adormirea sa. De aceea, nimeni nu trebuie privit izolat, într-un anumit moment sau perioadă a vieții sale, ci în lumina întregii lui viețuiri pământești. La fel trebuie să-l privim și pe Sfântul Calinic. Căci, de-i va socoti cineva doar începutul, mijlocul sau numai anii cei de pe urmă ai vieții, s-ar putea să nu-l

cinstească precum se cuvine, de vreme ce el a supt pe scara desăvârșirii duhovnicești treaptă cu treaptă.

Sfântul ierarh a văzut lumina zilei în Sitarálona de Thérmo, din regiunea Etolo-Akarnanía, unde și-a trăit primii ani din viață și unde și-a luat „zborul” slujirii sale pastorale. Însă împlinirea și desăvârșirea acestei slujiri a atins-o în regiunea Macedonia, în Mitropolia Edéssei, Péllei și Almopíei, mai precis în Édessa, reședința acesteia. Astfel, toate aceste regiuni - Etolo-Akarnanía, Thérmo și Mesolónghi, Édessa și Pélla - s-au bucurat de prezența acestui om și cleric înzestrat cu multe harisme.

În anii de școală, când eram la Gimnaziul din Agrínio, l-am cunoscut și eu pe tânărul ieromonah Calinic, pe atunci protosinghel, ca pe un predicator ascet, dinamic și înflăcărat. Apoi m-am desfătat de petrecerea împreună cu el ca mitropolit și Părinte duhovnicesc în Édessa. M-a învrednicit Dumnezeu să trăiesc lângă un asemenea mitropolit harismatic, având îndeosebi aleasa binecuvântare de a-i sluji în cele șapte luni cât a fost bolnav, de a-i închide ochii, așa cum el însuși a prezis, iar apoi de a-i scrie biografia.

Primind de la Dumnezeu „după chipul”, omul trebuie să ajungă la „după asemănare”, adică la îndumnezeire și sfințire, parcurgând treptat vârstele lui Hristos, după cuvântul Sfântului Apostol Pavel: „Până vom ajunge toți la unitatea credinței și a cunoașterii Fiului lui Dumnezeu, la starea bărbatului desăvârșit, la măsura vârstei deplinătății lui Hristos” (Efeseni 4:13⁵). Așa cum spune Sfântul

⁵ Citatele scripturistice sunt preluate din Biblia ediția sinodală din 1988. (n. tr.)

Maxim Mărturisitorul, „după chipul” reprezintă „fințarea” și „veșnica fințare”, iar „după asemănarea” reprezintă „înțelepciunea” și „bunătatea”. Sporirea duhovnicească a omului este rodul doririi sădite în el de Dumnezeu, iar parcursul său de la „după chip” la „după asemănare” este împlinirea țelului pentru care a fost zidit dintru început, după cuvântul Apostolului Pavel: „Căci ne-am făcut părtași ai lui Hristos, numai dacă vom păstra temeinic, până la urmă, începutul stării noastre întru El” (Evrei 3:14). Această transfigurare a oamenilor este urmarea dumnezeieștii Întrupări, fiindcă, după cuvântul Sfântului Atanasie cel Mare, „Hristos este Dumnezeu purtător de trup, iar noi, oameni purtători de duh”.

Această prefacere duhovnicească se poate vedea și în viața binecuvântatului ierarh Calinic. Încă de la o fragedă vârstă, bunicul său, un preot cucernic, i-a transmis, ca printr-o transfuzie de sânge duhovnicesc, viața ascetică aghiorită și un cuget bisericesc sănătos. La acestea s-a adăugat propria lui strădanie de a urma acest mod de viață, dobândind mult folos din învățătura primită de la oamenii din Biserică și de la profesorii Facultății de Teologie. Mai târziu, a preluat chivernisirea și păstorirea Bisericii cu avânt, râvnă pentru Dumnezeu și dragoste înflăcărată pentru „Trupul lui Hristos” (Coloseni 1:24). Și-a sfârșit viața în tăcere, rugăciune și pace, cu desăvârșită încredere în purtarea de grijă a lui Dumnezeu, sub ocrotirea Maicii Domnului „Prusiótissa”⁶, care i s-a

⁶ Icoană făcătoare de minuni a Maicii Domnului de la Mănăstirea Maicii Domnului „Prusiótissa”, din satul Prusós, Evritanía, pe care o vizita adeseori familia Sfântului Calinic împreună cu copiii. (n. tr.)

arătat în slavă pe patul de suferință, aducându-i negrăită bucurie.

Toți câți l-au cunoscut – îndeosebi ca mitropolit, când deja se maturizase duhovnicește – și-l amintesc drept „un episcop ascet”, „un ierarh cu viață curată”, căruia „nu locul îi face cinste, ci el face cinste locului prin petrecerea sa”, „o personalitate cuvioasă”, „o podoabă” a Bisericii, „un om sfânt”, „un om al lui Dumnezeu”. Vom vedea toate acestea în cele ce urmează.

Este cu neputință să-i înfățișăm pe deplin viața, trăirile și suspinele negrăite ale inimii, însuflețirea cu care își înălța inima către Dumnezeu, râvna nestinsă pentru frații lui întru Domnul, încredințarea deplină proniei lui Dumnezeu, multele încercări întâmpinate în slujirea preoțească și sfârșitul său cuvios. Sunt nevoit să arăt numai aspectele esențiale, pe scurt, în stilul specific sinaxarelor.

2. Nașterea, formarea duhovnicească și studiile

Acest fericit bărbat a cunoscut „de mic copil Sfintele Scripturi” (II Timotei 3:15). S-a născut într-o familie tradițională, înrăurită de prezența bunicului său, Atanasie, un preot împodobit cu sfințită cuviință, ce fusese „rănit” de viața din Sfântul Munte. Prin educația pe care i-a dat-o, bunicul Atanasie și-a pus adânc amprenta asupra sufletului copilului, ca și asupra celorlalți nepoți, însuflându-le un ethos aghiorit, dragoste pentru slujbele Bisericii și înțelegerea trudei pe care o presupune slujirea preoțească. Copilului i-au rămas adânc întipărite în minte

Miezonopticile de la revărsatul zorilor, metaniile și postirile. Bunica lui, Spiridúla, o preoteasă cu viață sfântă, i-a arătat o dragoste fără margini. Ca o adevărată rumeliotă⁷, i-a însuflat dragoste pentru Maica Domnului „Prusiótissa” și pentru mănăstirile din regiune. Ea a fost cea care l-a deprins cu postirile și cu rugăciunile de toată noaptea. Această binecuvântată femeie amintea de Sfânta Macrina, bunica Sfântului Vasilie cel Mare, despre care Sfântul scria: „De la Macrina cea cu bun nume ne-am învățat noi cuvintele preafericitului Grigorie”.

Evlavioșii lui părinți, Gheorghe și Ecaterina, l-au crescut în credința lui Dumnezeu, dragostea de semeni, jertfa până la deșertare de sine pentru toți, fie ei prieteni sau vrăjmași, ethosul ascetic și petrecerea după învățătura Bisericii. Ei l-au învățat cum să depășească durerea și să lepede „hainele de piele” (Facerea 3:21) ale stricăciunii și piericiunii.

Ca elev la Thérmo, a avut parte de profesori vrednici și iscușiți, de la care a primit o formare filologică temeinică, ce avea să se vădească mai târziu în viața bisericească. Avocatul Socrate Stíngas, un fost coleg al său de la Gimnaziul din Thérmo – Agrínio, l-a numit „o podoabă a Bisericii noastre”.

⁷ În Grecia, termenul „Rumelia” (Ρούμελη) este folosit din vremea Imperiului Otoman pentru a desemna teritoriul Greciei centrale. Aflați timp îndelungat sub dominație păgână, rumelioții au cultivat cu râvnă valorile tradiționale pentru a-și păstra identitatea de neam și de credință. (n.tr.)

Ca student teolog, s-a desăvârșit nu doar în înțelepciunea oferită de teologia academică, ci și în cea izvorâtă din viața bisericească și teologia empirică. Acest „vlăstar curat al pământului rumeliot”, cum îl numea profesorul Panaghiótis Trembélas, nu a fost vătămat de duhul occidental, scolastic și protestant întâlnit la Atena, ci a rămas neclintit în ethosul aghiorit și în duhul romeic pe care le cunoscuse în casa și în satul său, la slujbele bisericii închinată Maicii Domnului din Murósklavo.

După cum povestea Arhiepiscopul Timotei al Cretei, coleg de facultate cu Sfântul Calinic, în anii grei ai ocupației germane citeau împreună Evanghelia în Záppio⁸, căutând să țină legătura cu un nevoitor din apropierea Atenei, de la care să deprindă în mod practic viața duhovnicească. După mărturia teologului filocalic Vasile Mustákis, un alt coleg de facultate, în studentul Dimitrie Póulos⁹ „puteai vedea un ascet aferosit pe deplin lui Dumnezeu”, care era încă de pe atunci „o oaie fără de răutate a lui Hristos”, „un suflet atât de frumos”, dăruit în întregime „rugăciunii și faptelor bune”.

3. Stagiul militar în plutonul „Vânători de munte”

În timpul stagiului militar, Dimitrie a slujit ca predicator în sectorul religios al plutonului „Vânători de munte” (Brigada 37). A dat dovadă de mult eroism, fiind

⁸ Palatul Záppio din centrul Atenei, care a servit ca spital, depozit și cazarmă în timpul ocupației germane. (n.tr.)

⁹ Numele de mirean al Sfântului Calinic. (n.tr.)

preocupat îndeosebi de propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu atât în tabăra militară, cât și în afara ei, pentru a-I plăcea lui Hristos, adevărata Căpetenie de oaste: „Nici un ostaș nu se încurcă cu treburile vieții, ca să fie pe plac celui care strânge oaste” (II Timotei 2:4). A făcut lucrare misionară în armată cu multă râvnă. Un camarad al său mărturisea că „avea o asemenea căldură în cuvânt și mai ales în ochii lui strălucitori încât, fără să-mi dau seama, mă cucerea și mă făcea dornic să-i fiu mereu în preajmă și să rămân vreme îndelungată”. I se spunea „misionar în spatele frontului”.

Locuitorii din orașele și din satele pe unde a trecut când era soldat – de pildă, Stilída Lamíei, Kastoriá ș.a. – l-au putut asculta pe tânărul soldat predicând în biserici cu râvnă și lepădare de sine.

Constantin Tsolákas, în vremea aceea comandant al Cartierului militar, iar mai târziu general al Corpului 3 al Armatei, i-a scris lui Dimitrie, îndată ce a fost lăsat la vatră: „Îmi amintesc tot timpul de tine, deoarece, atunci când te aveam alături, eram mândru de lupta ta pentru credință și pentru patrie. Fie să rămâi pururea același și să-i luminezi și pe alții cu credința și lumina simțămintelor tale!”. Toți îl iubeau și-i prețuiau mărimea de suflet, modestia, râvna și bărbăția.

4. Hirotonia

Pe Sfântul Calinic îl mișcau profund cultul Bisericii și lucrarea pastorală în mijlocul poporului. În slujba acestui țel și-a pus toate marile lui harisme, râvna